

Igor Ogorodnikov
AndromedaSon OÜ
andromedason.ee@gmail.com

Teie 24.08.2026

Meie 26.08.2026 nr 12.2-2/3446-2

Järelevalvemenetluse alustamata jätmine

Lugupeetud Igor Ogorodnikov

Edastasite Rahandusministeeriumile järelevalve taotluse seoses Enefit Industry OÜ (edaspidi ka hankija) lihthankemenetlusena korraldatava riigihankega „Enefit 280-1, Enefit 280-2, Enefit Industry ja Enefit Power tootmisterritooriumide tehnoloogiliste seadmete remondi- ja hooldustööd“ (viitenumber 313936, edaspidi ka riigihange).

Järelevalveteates märgite, et esineb põhjendatud kahtlus, et riigihankes kehtestatud kvalifitseerimistingimuste kogum võib ebaproportsionaalselt piirata konkurentsi, kuna hankija nõuab ühelt pakkujalt samaaegselt väga laiaulatuslikku ja spetsiifilist kompetentside kombinatsiooni. Sellest tulevalt palute Rahandusministeeriumil hinnata riigihanke tingimuste õiguspärasust, proportsionaalsust ja võimalikku mõju konkurentidele enne hankelepingu sõlmimist, et võimaliku rikkumise tuvastamise korral oleks võimalik seaduses ette nähtud meetmeid õigeaegselt rakendada. Eraldi juhite tähelepanu, et praegu menetluses olevale riigihankele nr 313936 eelnes sama hankija korraldatud riigihange nr 313053, mille menetluses tekkisid väga sarnased ja erakordselt spetsiifilised personali- ja kvalifikatsiooninõuded ning mille menetluskäik on Teie hinnangul käesoleva hankega seoses oluline.

Selgitame, et Rahandusministeerium ülesandeks on teostada avalikes huvides riiklikku ja haldusjärelevalvet RHS ja selle alusel kehtestatud õigusaktide täitmise üle (RHS § 180 p 6 ja § 203 lg 1). Rahandusministeeriumi pädevus riigihankealase järelevalve teostamisel tuleneb RHS 9. peatükist, mis annab ministeeriumile kaalutlusõiguse otsustada, kas järelevalvemenetlus algatada ja milliseid abinõusid rakendada. Järelevalve eesmärk on kontrollida hankija tegevuse õiguspärasust, mitte otstarbekust ega tulemuslikkust (RHS § 203 lg 2).

RHS § 205 lg 1 p 1 kohaselt võib Rahandusministeerium alustada järelevalvemenetluse põhjendatud kahtluse korral RHS §-s 207 sätestatud järelevalveteate põhjal või mõnel muul ajendil, kui on küllaldaselt andmeid, mis viitavad RHS-i rikkumisele ja puuduvad RHS § 206 lg-s 1 nimetatud asjaolud. RHS § 206 lg 1 p 1 kohaselt järelevalvemenetlust ei alustata või alustatud järelevalvemenetlus lõpetatakse, kui järelevalveteate esitajal on õigus esitada rikkumise peale vaidlustus riigihangete vaidlustuskomisjonile (VAKO). Tegemist on absoluutse

menetlustakistusega, st Rahandusministeeriumil puudub sellises olukorras kaalutusõigus otsustada, kas järelevalvemenetlust alustada või jätkata. Sellel alusel on menetluse alustamata jätmine või lõpetamine vältimatu. Kui aga sarnases olukorras on riigihanke alusdokumentidele või hankija otsusele vaidlustuse esitamise tähtaeg juba möödunud (ning vaidlustust RHAD-ile või hankija otsusele ei ole tähtaegselt esitatud või on vaidlustus jäänud sisuliselt läbi vaatamata, sest vaidlustaja pole kõrvaldanud vaidlustuses esinenud puudusi, vaidlustaja loobus vaidlustusest vms vaidlustajast tuleneval põhjusel), siis jäetakse järelevalvemenetlus reeglina alustamata RHS § 206 lg 2 p-s 1 ette nähtud alusel. Seda eriti siis, kui järelevalveteates etteheidetav õigusrikkumine ei ole Rahandusministeeriumi jaoks ilmselge.

Rahandusministeeriumi esindaja tutvus järelevalveteates esitatuga ja riigihangete registris avaldatud andmetega. Riigihangete registrist nähtub, et hanketeade lihthankemenetluses avaldati 19.08.2026 ja pakkumuste esitamise tähtpäev saabub alles 31.08.2026 kell 12:00. Sellega seoses selgitab Rahandusministeerium järelevalveteate esitaja edasiste võimaluste osas järgmist.

RHS § 185 lg 1 alusel võib pakkuja, taotleja või riigihankes osalemisest huvitatud ettevõtja (edaspidi vaidlustaja) vaidlustada hankija tegevuse, esitades riigihangete vaidlustuskomisjonile sellekohase vaidlustuse, kui ta leiab, et käesoleva seaduse rikkumine hankija poolt rikub tema õigusi või kahjustab tema huvisid. RHS § 185 lg 2 p 1 kohaselt võib vaidlustuse esitada riigihanke alusdokumentide peale. RHS § 189 lg 2 p 1 alusel peab vaidlustus riigihanke alusdokumendi peale olema laekunud vaidlustuskomisjonile hiljemalt kaks tööpäeva enne lihthankemenetluses osalemise pakkumuste, taotluste või ideekavandite esitamise tähtpäeva.

Arvestades, et pakkumuste esitamise tähtpäev on 31.08.2026, peab riigihanke alusdokumentide peale esitav vaidlustus olema vaidlustuskomisjonile laekunud hiljemalt **26.08.2026**, kuna vaidlustuse laekumise ja pakkumuste esitamise tähtpäeva vahele peab jääma vähemalt kaks täistööpäeva.

Eeltoodust tulenevalt on järelevalveteate esitajal õigus esitada riigihanke alusdokumentide peale vaidlustus VAKO-le ning järelevalveteate esitaja ei ole seda õigust veel minetanud. Nimetatud asjaolu välistab Rahandusministeeriumi poolse järelevalve samas küsimuses.

Juhime tähelepanu, et avalikes huvides läbiviidavat järelevalvemenetlust tuleb eristada huvitatud isiku/pakkuja subjektiivse õiguste kaitsmisele suunatud vaidlustus- ja kohtumenetlusest hankeasjades. Hankeasjades näevad HKMS § 268 lg 1 ja RHS § 185 lg 1 ning § 187 lg 14 ette kohustusliku kohtueelse menetluskorra VAKO-s. Seega on riigihanke alusdokument, nagu ka hankija üksikud otsused ja toimingud, ennekõike vaidlustusmenetluse ese. Juhul kui ettevõtja leiab, et hankija rikub riigihanke korraldamisel RHS-i ja ettevõtja õigusi või kahjustab tema huve, tuleb ettevõtjal esitada vastavasisuline vaidlustus VAKO-le (RHS § 185 lg 1). Rahandusministeeriumi poolt avalikes huvides läbiviidav järelevalvemenetlus ei dubleeri (sh siis, kui vaidlustuse esitamise tähtaeg on minetatud) vaidlustus- ega kohtumenetlust. Juhul kui riigihanke alusdokumentide vaidlustamise tähtaeg möödub, tuleb kõikidel pakkujatel pakkumuse koostamisel ja esitamisel lähtuda riigihankes sätestatud kehtivatest riigihanke tingimustest (vt ka Riigikohus 17.10.2019 otsus nr 3-16-1603 p 6).

Täiendavalt selgitame, et Rahandusministeerium ei anna väljaspool järelevalvemenetlust õiguslikke hinnanguid võimalike riigihangete seaduse rikkumiste kohta, eelkõige olukorras, kus järelevalveteate esitajal on veel õigus esitada riigihanke alusdokumentide peale vaidlustus VAKO-le. Samuti ei anna Rahandusministeerium hinnanguid hankija varasemalt korraldatud väikehanke nr 313053 menetluse õiguspärasusele. Rahandusministeeriumi järelevalvepädevus piirdub RHS-is sätestatud hankija kohustuste täitmise õiguspärasuse kontrollimisega. Hankija

on riigihangete registris märkinud, et tegemist ei ole riigihankega RHS-i tähenduses, vaid võlaõigusseaduses reguleeritud konkursiga. Ent isegi siis, kui tegemist oleks RHS-i reguleerimisalasse kuuluva riigihankega, on nimetatud menetlus juba lõppenud, mis samuti välistaks järelevalvemenetluse alustamise (vt RHS § 206 lg 1 p 4).

Siiski soovime juhtida järelevalveteate esitaja tähelepanu sellele, et asjaolu, et hankija nõuab ühelt pakkuvalt samaaegselt mitme erineva ja spetsiifilise kompetentsi olemasolu, ei tähenda iseenesest konkurentsi põhjendamatut piiramist ega seda, et hankel saaks osaleda üksnes kitsas ring ettevõtjaid. RHS võimaldab ettevõtjatel hankes osalemiseks tugineda teiste isikute vahenditele ja pädevusele ning esitada ühispakkumusi. RHS § 103 lg 1 kohaselt võib pakkuja või taotleja konkreetse hankelepingu täitmiseks vajalike kvalifitseerimise tingimustele vastavuse tõendamiseks tugineda teiste isikute vahenditele sõltumata nende vahelise õigussuhte õiguslikust iseloomust.

Seega ei saa ainuüksi asjaolust, et hankija nõuab igalt pakkuvalt laiaulatuslikku ja spetsiifilist kompetentside kombinatsiooni, järeldada nõuete õigusvastasust või konkurentsi põhjendamatut piiramist, kui see on hankelepingu esemest tulenevalt põhjendatud ning kui ettevõtjatel on võimalik nõuete täitmiseks kasutada teiste isikute vahendeid või esitada ühispakkumus.

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes RHS § 180 p-st 6, RHS § 203 lg-test 1-3, § 205 lg 1 p-st 1 ja § 206 lg 1 p-st 1 ning lg-st 3 teatame, et Rahandusministeerium ei alusta esitatud järelevalveteate ajendil järelevalvemenetlust.

Vaatamata järelevalvemenetluse alustamata jätmisele, täname Teid esitatud pöördumise eest. Täiendavate küsimustega palume pöörduda riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakonna juristi Kertu Kuiv'a poole (tel 5885 1394, e-post: kertu.kuiv@fin.ee).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Estella Põllu
riigihangete valdkonna juht

Kertu Kuiv 5885 1394
Kertu.Kuiv@fin.ee